

***Strategi för Trygghet och säkerhet i Eskilstuna kommunkoncern 2015-2018 –
BROTTSFÖREBYGGANDE, DROGFÖREBYGGANDE, SKYDD MOT
OLYCKOR OCH KRISBEREDSKAP***

Antagen av Kommunfullmäktige 2015-02-26 §44

Innehåll

Övergripande mål

Bakgrund/ kommunens trygghets och säkerhetsenhet

Brottsförebyggande

Trygghetsskapande

Ungdomskriminalitet

Våldsbrott

Skadegörelse

Stöld och tillgrepp

Organiserad brottslighet

Drogförebyggande

Skydd mot olyckor

Operativa räddningsinsatser

Brandsäkerhet

Trafiksäkerhet

Vattensäkerhet

Fallprevention

Suicidprevention

Krisberedskap

Kontinuitetsplanering

Klimatanpassning

Informationssäkerhet

Krisledning

Krisstöd

Höjd beredskap

Övergripande mål

- Utsattheten för brott, olyckor, bränder och samhällsstörningar ska minska. Den upplevda tryggheten ska därmed öka.

Trygghet och säkerhet i Eskilstuna kommun uppnås genom

- ✓ Att den enskildes egen förmåga stärks genom utbildning och information
- ✓ Ett brett och samordnat förebyggande arbete mot brott, olyckor och kriser
- ✓ Att en god förmåga att agera vid inträffade olyckor och kriser upprätthålls
- ✓ Samverkan med andra myndigheter, organisationer och näringsliv
- ✓ Att tillsyn och kontroll av särskilt farliga verksamheter genomförs
- ✓ Ständig förbättring genom uppföljning, analys och erfarenhetsåterföring

Trygghet och säkerhet är ord som ofta används tillsammans. Tolkingen av begreppen är många. I den här strategin menas med säkerhet frånvaro av oönskade händelser, skador eller konsekvenser. Med trygghet menas frånvaro av upplevd oro. Trygghet kan alltså uppnås dels genom att den faktiska säkerheten ökas och dels genom att åtgärder som ökar själva känslan av trygghet ökas.

De flesta brott, olyckor eller yttringar för medborgarnas otrygghet får på något sätt efterverkningar i kommunen. En trygg och säker kommun för kvinnor och män, flickor och pojkar, på landsbygd och i centralort, kan beskrivas som en kommun där det sker få olyckor, där få brott begås, där kriser hanteras på ett bra sätt för att minimera störningar och där medborgare och politiker har ett säkerhetsmedvetande som i så stor utsträckning som möjligt grundar sig på faktiska förhållanden.

Bakgrund

Eskilstuna kommun ska vara trygg och säker att bo, vistas och bedriva verksamhet i. Ett helhetsgrepp kring frågorna om brottsförebyggande arbete, skydd mot olyckor och krisberedskap är nödvändigt för att nå framgång i detta. En viktig faktor för arbetet är samverkan med myndigheter, frivilligorganisationer och näringslivet.

Strategin syftar till att redogöra för vilka framgångsfaktorer och målsättningar som finns för att göra Eskilstuna kommun tryggare och säkrare. För varje område lyfts framgångsfaktorer, prioriterade uppgifter för kommunen samt särskilda satsningar under mandatperioden fram. Framgångsfaktorerna utgör samhällets samlade insatser och ansvar. Ansvaret ligger ofta på den enskilde, det vill säga individer, fastighetsägare, verksamhetsutövare och organisationer.

Strategin trygghet och säkerhet med bilagor utgör:

- ✓ Handlingsprogram för skydd mot olyckor (lag 2003:778 om skydd mot olyckor)
- ✓ Handlingsprogram för risk- och sårbarhetsarbete, krishantering och geografiskt områdesansvar (lag 2006:544 om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap)
- ✓ Säkerhetsskyddslagen (SFS 2006:544)
- ✓ Styrdokument för samverkan mellan polis och kommun enligt överenskommelse (februari 2013) inklusive årlig upprättad handlingsplan

Strategin är framtagen av enheten för trygghet och säkerhet på uppdrag av Kommunstyrelsen. Det operativa samordningsansvaret svarar enheten för trygghet och säkerhet för. Strategin ger en övergripande insyn om hur arbetet kommer att bedrivas under mandatperioden 2015-2018.

Till denna övergripande **strategi ska under mandatperioden** delprogram för de ingående områdena brottsförebyggande arbete, trafiksäkerhet, brandförebyggande verksamhet, vattensäkerhet, operativa räddningsinsatser och krisberedskap **arbetas fram**. För mer detaljerad information om respektive område hänvisas till dessa.

Uppföljning sker genom en årlig verksamhetsberättelse för det samlade arbetet med trygghet och säkerhet, samt genom åtgärdsrapportering ifrån respektive berörd förvaltning och bolag till respektive nämnd eller styrelse. Fortlöpande uppföljning, analys och erfarenhetsåterföring kommer också att ske under ledning av enheten för trygghet och säkerhet inom respektive område.

Målgruppen för strategin är den enskilde individen som bor, arbetar eller uppehåller sig inom Eskilstuna kommuns gränser. Informationen i detta dokument riktar sig direkt till dig som medborgare, och ska ge en översyn på hur Eskilstuna kommun ska arbeta med att fortsätta utveckla ett tryggt och säkert samhälle. För mer ingående information om respektive område hänvisas till delprogramen.

1. Brottsförebyggande

Kommunens brottsförebyggande arbete omfattar såväl arbete bland flickor och pojkar, kvinnor och män, fysiska trygghetsåtgärder, åtgärder som fastighetsägare vidtar, arbete på individ och gruppnivå samt genom kommunens myndighetsutövning. Arbetet bedrivs i nära samverkan med polismyndigheten, näringslivet och lokala initiativ. Det lokala brottsförebyggande rådet, Trygga Eskilstuna, säkerställer att de olika aktörernas brottsförebyggande arbete samordnas och utgår från en delad problembild.

Läs mer om det brottsförebyggande på Trygga Eskilstunas hemsida www.eskilstuna.se/tryggaeskilstuna

TRYGGHETSSKAPANDE

När det gäller trygghetsarbetet så handlar det i första hand om det som har med sociala företeelser att göra och som kan upplevas som skrämmande eller hotfulla. Exempel på detta är brott, hot om brott, trafik, människor och mörker.

Det trygghetsskapande arbetet omfattar i huvudsak att se över den fysiska miljön, trygghetsvandringar i områden samt att ge förutsättningar för människor att mötas och lära känna varandra. Information och kunskapshöjande insatser skapar ökad trygghet, vilket underlättar för individer att dra egna slutsatser om sannolikheten att drabbas av brott. Givetvis påverkas även människors trygghet av medias bild och skildring av den brottslighet som sker, speciellt i närmiljön.

När det gäller unga och trygghet i Eskilstuna så känner 74 procent av pojkarna och 50 procent av flickorna i åk 9 sig oftast eller alltid trygga utomhus i sitt bostadsområde på kvällen/natten. Däremot när det gäller att känna sig trygg i sitt bostadsområde dagtid, känner sig de flesta oftast eller alltid trygga. I skolan och på rasterna känner sig den största delen pojkar och flickor sig oftast eller alltid trygga. När det gäller nätet så har 63 procent av flickorna och 80 procent av pojkarna svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga.¹

52 procent av kommuninvånarna upplever oro för att drabbas av våld så som misshandel eller överfall utomhus, vilket ligger över snitt i jämförelse mot andra kommuner.²

Enligt polisens trygghetsmätning³ så ligger Eskilstuna på ett trygghetsindex⁴ på 1.67 vilket är ett normalvärde. Vissa stadsdelar i Eskilstuna påvisar ett negativt värde vilket innebär problem som måste prioriteras.

¹ Landstingets liv & hälsa ung 2014

² SKL Trygghet och Säkerhet 2014

³ Polisens trygghetsmätning 2013

⁴ Trygghetsindex är ett värde utifrån 33 olika variabler. Variablerna bygger på faktisk utsatthet samt upplevelser av olika ordningsstörningar/missförhållanden som påverkar människors trygghet. Varje enskild variabel klassas in under skalan 0-6:

Kommunen ska tillsammans med samverkanspartner såsom polisen, privata näringslivet samt föreningar arbeta med att öka tryggheten för kommunens invånare under mandatperioden 2015-2018. Målet är att under mandatperioden minska trygghetsindex till normalvärdet, nivå 2 med fokus på de fyra stadsdelar som är prioriterade, samt att hela Eskilstuna kommun uppnår ett normalvärde. Områdesanalyser kommer därför att påbörjas i de aktuella stadsdelarna.

UNGDOMSKRIMINALITET

Att motverka att unga människor, pojkar och flickor, hamnar i kriminella miljöer och brottslig verksamhet är en av kommunens mest angelägna brottsförebyggande uppgifter. På kort sikt för att minska typiska ungdomsbrott och långsiktigt för att förhindra en vidare kriminell bana i livet. Problem i skolan och hemmet påverkar ungdomar negativt och umgänge med andra ungdomar som begår brott skapar en tillåtande attityd till att begå brott.

Pojkar begår oftare grövre stöld- och våldsbrott än flickor. Snatteri, att ha provat narkotika respektive druckit sig berusad är exempel på beteenden som är mer jämt fördelade mellan könen.

Enligt brottsförebyggande rådets senaste nationella skolundersökning riktad mot årskurs 9 elever 2011 så har 48 procent av pojkarna begått någon stöldrelaterad handling jämfört med 43 procent av flickorna, 30 procent av pojkarna har begått någon form av skadegörelse jämfört med 21 procent av flickorna och när det gäller narkotika så har 8 procent av pojkarna någon gång använt eller sålt narkotika jämför med 6 procent av flickorna.

Ungdomskriminaliteten i kommunen motverkas genom:

- ✓ Meningsfull sysselsättning bland pojkar och flickor, unga kvinnor och män
- ✓ Insatser vid tidiga tecken på kriminalitet

Att kommunen:

- ✓ Arbetar med gemensamma förhållningssätt mellan olika aktörer och lokal samverkan
- ✓ Bedriver en effektiv fält-, fritids- och kulturverksamhet
- ✓ Arbetar med flickor och pojkars/unga kvinnor och mäns psykiska hälsa, normer och värderingar
- ✓ Utvecklar samverkan mellan socialtjänst, skola, polis och fritid när det gäller att fånga upp unga pojkar och flickor på individnivå

VÅLDSBROTT

Varje år anmäls över 1710⁵ våldsbrott i kommunen. Denna siffra är högre än i jämförelsekommuner med ungefär samma population och samhällsstruktur. Mörkertalet är dock stort och särskilt när det gäller brott som sker i en nära relation. Det våld som inträffar i offentlig miljö drabbar oftast män, medan våld i nära relation oftare drabbar kvinnor. Fler kvinnor och särskilt äldre kvinnor oroar sig för att utsättas för våld i offentlig miljö. Detta är dock en grupp som statistiskt sett i relativt liten utsträckning drabbas.

När det gäller unga och våld så är pojkar något mer utsatta för våld än flickor. Enligt ungdomsstyrelsens rapport från 2013 så har 27 procent utsatts för lindrigare våld och 8 procent för grövre våld jämfört med 21 respektive 5 procent bland flickorna. Något fler flickor än pojkar uppger att de har blivit hotade så att de känt sig rädda. Den största delen av våldet som begås av unga har ägt rum i skolan eller på skolgården. Det gäller både det grövre och lindrigare våldet. Det är vanligare att unga homo- och bisexuella än heterosexuella unga utsätts för våld. 36 procent av de homo- och eller bisexuella männen i åldern 16-29 år blivit utsatta för våld. Det kan jämföras med 9 procent bland de unga heterosexuella männen. Bland unga kvinnor är de procentuella skillnaderna inte lika stora, 12 procent av de unga homo- eller bisexuella kvinnorna och 5 procent av de heterosexuella kvinnorna hade blivit utsatta för våld.

Utifrån polisens trygghetsmätning⁶ hade 19 % av Eskilstunas invånare varit utsatta för något slags våld under 2012.

Eskilstuna kommuns mål är att man tillsammans med samverkanspartner, i detta fall polisen, minskar våldsbrotten under mandatperioden 2015-2018 med 5 %.

En kommun med färre våldsbrott uppnås genom:

- ✓ Ökad tolerans mellan människor
- ✓ Nolltolerans mot våld i hemmen och på skolor
- ✓ Minskat missbruk av alkohol och droger
- ✓ En väl synlig polis, särskilt i våldsutsatta offentliga miljöer

Att kommunen:

- ✓ Genomför trygghetsskapande arbete i stadsplaneringen samt lokalt i kommunens stadsdelar
- ✓ Aktivt arbetar med situationellt brottsförebyggande arbete i samverkan
- ✓ Driver ett aktivt normkritiskt arbete
- ✓ Genomför insatser för att uppnå nolltolerans mot våld i skolan

⁵ SKL Trygghet och Säkerhet 2014

⁶ Polisens trygghetsmätning 2013

- ✓ Driver och stödjer verksamheter för våldsutsatta kvinnor och män, flickor och pojkar

SKADEGÖRELSE

Kostnaderna för sanering och reparationer till följd av skadegörelse uppgår till minst 5-6 miljoner kronor årligen i kommunen som geografiskt område. Anmälda brott gällande skadegörelse ligger på ca 2 370 anmälningar vilket är högre än jämförelse mot andra kommuner.⁷ Klotter och annan vandalism gör att stadsmiljön förfulas, vilket i sin tur föder ännu mer skadegörelse och annan brottslighet. Kommunen har liksom alla fastighets- och anläggningsägare ett stort ansvar för att motverka skadegörelse på sina anläggningar. Det största arbetet bör dock läggas på att få ungdomar att inte hålla på med skadegörelse. Det är övervägande pojkar som genomför någon form av skadegörelse men ingen markant skillnad när det gäller klotter.

Eskilstuna kommunkoncerns mål för mandatperioden 2015-2018 är att minska skadegörelsen med 10 %. Detta nås bland annat via ett nytt skade – och incidentrapporteringssystem så att kommunen snabbare kan sätta in åtgärder samt få bättre uppföljning var dessa brott sker.

En kommun med mindre skadegörelse uppnås genom

- ✓ En trivsamt och attraktiv närmiljö
- ✓ En meningsfull fritid för flickor och pojkar, unga kvinnor och män
- ✓ En väl fungerande polisverksamhet i hela kommunen

Att kommunen:

- ✓ Bedriver ett aktivt arbete tillsammans med andra aktörer, som exempelvis polisen, fastighetsägare, föreningar och näringslivet, för att motverka skadegörelse
- ✓ Särskilt snabbt sanera klotter som skadegörelse i citymiljön
- ✓ Bedriva ett aktivt arbete för att erbjuda flickor och pojkar, unga kvinnor och män en meningsfull fritid

STÖLD OCH TILLGREPP

Att få sitt hem genomsökt av tjuvar eller att bli rånad innebär ofta en stor kränkning för individen. Stölderna innebär dessutom betydande ekonomiska förluster för samhället och uppgår enligt uppskattningar i riskanalysen till minst 100 miljoner kronor varje år i Eskilstuna kommun. Särskilt drabbade av stöld och tillgrepp inom näringslivet är åkeriverksamheten och handeln. Stölder av metaller från företag, byggarbetsplatser och upplag har ökat kraftigt de senaste åren i landet.

59 procent av kommuninvånarna oroar sig särskilt för inbrott i egna bostaden⁸. Män känner sig i större grad trygga om de har ett bra lås och larm till bostaden,

⁷ SKL Trygghet och Säkerhet 2014

⁸ SKL Trygghet och Säkerhet 2014

medan kvinnor utöver detta påverkas mer av grannsämja och andra åtgärder för att minska oron för inbrott.

Kommunkoncernens mål under mandatperioden 2015-2018 är att minska kommuninvånarnas oro för inbrott i egna bostaden med 5 %.

En stöldsäkrare kommun uppnås genom:

- ✓ Att den enskilde ansvarar för ett bra stödpreventivt arbete
- ✓ En väl fungerande polisverksamhet i kommunens alla delar
- ✓ Att den enskilde och näringslivet hanterar färre kontanter

Att kommunen:

- ✓ Driver projekt kring säkrare kontanthantering
- ✓ Samverkar med polis och andra aktörer i olika stöldpreventiva projekt
- ✓ Arbetar med olika kontrollinsatser/anpassad prevention utifrån den sociala miljön

GROV ORGANISERAD BROTTSLIGHET

Den organiserade brottsligheten opererar ofta dolt och kan vara svår att upptäcka. Undantaget är väl synliga kriminella mc-gäng. Det är klarlagt att ligor från olika gänggrupperingar opererar i kommunen. En av de stora riskerna med organiserad brottslighet är nyrekrytering av pojkar och flickor, unga kvinnor och män till kriminalitet. Här är pojkar och unga män överrepresenterade. En viktig satsning är Exit verksamhet där de som är inne i kriminalitet eller på väg in kan få hjälp av kommunen att bryta med sitt beteende.

En kommun där den organiserade brottsligheten får svårt att operera uppnås genom:

- ✓ Insatser för att motverka rekrytering av ungdomar, främst pojkar/unga män till gänggrupperingar
- ✓ Vaksamhet kring gängbildningar och etableringar av kända kriminella grupperingar

Att kommunen:

- ✓ Aktivt motarbetar kriminella organisationers köp eller för-hyrning av fastigheter
- ✓ Bygger upp en god kunskap hos personal som kan beröras av problematiken
- ✓ Att genomföra, följa upp och utvärdera prioriterade åtgärder, som utgår ifrån genomförd kartläggning

2. Drogförebyggande

Kommunens drogförebyggande arbetet är en stor del av det brottsförebyggande arbetet och utgår ifrån ”Handlingsplanen mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT) (2013-2015)”. Handlingsplanen inklusive en upprättad genomförandeplan följs upp av kommunstyrelsen.

3. Skydd mot olyckor

Skydd mot olyckor inkluderar räddningstjänst, såväl som den enskildes, kommunens och statens ansvar för bland annat brandskydd och viss farlig verksamhet. Eskilstuna kommun arbetar förebyggande för att minska antalet olyckor och konsekvenserna när de inträffar. Målet är att det ska bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs inom Eskilstuna kommun.

Olyckor och bränder orsakar varje år cirka 15 dödsfall, cirka 1 130 sjukhusvårdade⁹ och drygt 80 miljoner kronor i skadad egendom i kommunens geografiska område. Utöver detta tillkommer mer omätbara skador på till exempel miljö och kulturhistoria. I jämförelse andra kommuner av samma storlek har kommunen en relativt högt andel registrerade personskador, bland annat till följd av fallolyckor och trafikolyckor.

OPERATIVA INSATSER

Trots ett väl fungerande förebyggande arbete kommer det alltid att inträffa händelser då snabb hjälp behövs i form av insatser från samhället, så som polis, ambulans och räddningstjänst. Kommunens räddningstjänst larmas årligen till ungefär 1 200 händelser där misstanke om att räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor föreligger. Avtal finns med grannkommuner och ett flertal myndigheter om räddningstjänstssamverkan.

Räddningstjänst larmas också ut vid andra nödlägen som till exempel vid hjärtstopp, suicidlarm och brådskada assistans till hemtjänsten enligt olika samarbetsavtal. Räddningstjänstens resurser används för fler akuta uppdrag utan att ansvaret från andra myndigheter övertas, exempelvis vid polisassistans och stöd till ambulans.

I kommunen finns det vanligtvis en styrka på 8 personer som inom 90 sekunder rycker ut på larm i Eskilstuna centralort, i Torshälla och Västermo finns det 5 personer på varje ort som rycker ut på 5 minuter.

Förmåga

Den enskilde får hjälp från kommunens organisation för räddningsinsats vid olyckor och andra nödlägen, när den enskilda inte själv kan hantera situationen. Detta kan exempelvis vara vid en trafikolycka eller en lägenhetsbrand.

Inriktningen av insatsförmågan är att snabbt komma till olycksplatsen med

⁹ inskrivna på sjukhus minst 1 dygn statistik från SKL Trygghet och Säkerhet 2014

personal för att:

- ✓ bryta skadeutvecklingen i den tidiga delen av olycksförloppet
- ✓ hantera olyckan i senare och eventuellt mer omfattande skede

Stora olyckor kräver stor förmåga till samverkan och ledning av räddningsinsatser. Dessa olyckor belastar också kommunen i sin helhet och förutsätter samverkan med många myndigheter och organisationer. I delprogrammet *Operativa insatser* finns mer detaljerade uppgifter om kommunens resurser, om larmning och ledning, varning av allmänheten, samverkansavtal, vatten och oljeskydd.

En kommun med effektiva operativa insatser uppnås genom

- ✓ att samhällets insatser kompletterar den enskildes förmåga
- ✓ en förmåga att snabbt bygga upp insatsens omfattning beroende på händelse
- ✓ en väl övad förmåga anpassad till aktuella risker
- ✓ samverkan mellan olika hjälpinstanser
- ✓ snabbhet i larmkedjan

Att kommunen:

- ✓ ger hjälp vid akuta insatser inom i snitt tio minuter
- ✓ ser till att tillräckliga resurser finns för att möta riskbilden
- ✓ inriktar insatserna på att rädda liv, egendom och miljö
- ✓ snabbt kan förmedla hjälpbehov till enheter som kan vara snabbt på plats

BRANDSÄKERHET

Varje år inträffar cirka ca 59 bränder i byggnader.¹⁰ Förutom personskador och dödsfall orsakar bränderna egendomsskador för runt ca 48 miljoner kronor varje år i kommunens geografiska område. Dessutom kan bränder utvecklas till katastrofala händelser med många omkomna eller med omfattande brandspridning. Jämför med öppna jmf

Brandsäkerhet kan grovt delas in i två huvudspår, att förebygga bränder och att minska konsekvensen av bränder.

Målet är att ingen ska omkomma på grund av brand och att antalet skadade ska minska relativt tidigare år.

Brandsäkerhet i kommunen uppnås genom bland annat:

- ✓ Att den enskilde har god kunskap om och tar ansvar för sin brandsäkerhet
- ✓ Att bostäder i kommunen har fungerande brandvarnare
- ✓ Goda utrymningsmöjligheter

Att kommunen:

- ✓ Stödjer den enskilde genom utbildning, rådgivning och information
- ✓ Kontrollerar brandsäkerheten genom tillsyn
- ✓ Ombesörjer tillståndshantering för brandfarliga och explosiva varor

¹⁰ statistik från SKL Trygghet och Säkerhet 2014

- ✓ Ansvarar för sotning och brandskyddskontroll av eldstäder
- ✓ Har en fungerande plan- och byggprocess som säkerställer att god brandsäkerhet upprätthålls
- ✓ Stödjer andra myndigheter i frågor om brandsäkerhet inom deras respektive verksamhetsområden

TRAFIKSÄKERHET

I kommunen inträffar trafikolyckor med personskador årligen. Det statliga vägnätet dominerar när det gäller dödsolyckor medan det kommunala vägnätet (inklusive gång- och cykelvägar) dominerar när det handlar om olyckor med svåra personskador. Män är överrepresenterade när det gäller skador och dödlighet i trafiken. Under 2012 förolyckades 3 personer, 9 personer skadades allvarlig med 109 personer skadades lindrigt i det kommunala väghållningsnätet. Svårt skadade var under medelvärdet i kommunen och det lägsta sedan år 2000.

Det ställs allt större krav på att kommunerna bedriver ett systematiskt och effektivt trafiksäkerhetsarbete. Grunden för detta är riksdagens beslut om nollvisionen som det långsiktiga målet för trafiksäkerheten.

I kommunens trafiksäkerhetsgrupp (inom Stadsbyggnadsförvaltningen) som är forumet där man samordnar beslut angående trafiksäkerhet ingår representanter från polisen, Trafikverket och intresseorganisationer.

Under mandatperioden 2015-2018 kommer kommunen att arbeta för att kommuninvånare använder sig mer av kollektivtrafiken samt cykel.

Trafiksäkerhet i kommunen uppnås genom:

- ✓ Att alla trafikanter visar hänsyn och respekterar gällande bestämmelser
- ✓ God hastighetsefterlevnad, hög bältesanvändning och trafiknykterhet
- ✓ Att oskyddade trafikanter syns bra i mörker och att hjälmanvändningen är hög
- ✓ Att trafikmiljön utformas för att uppnå hög säkerhet

Att kommunen:

- ✓ Anpassar underhåll och drift av det kommunala vägnätet för att motverka risken för allvarliga olyckor
- ✓ Aktivt arbetar med information och beteendepåverkan, särskilt bland ungdomar
- ✓ Driver ett aktivt analys- och olycksundersökningsarbete i syfte att hitta, och om möjligt åtgärda, återkommande risker i trafiken

VATTENSÄKERHET

Hur många som förolyckas vid vattenaktivitet varierar beroende på vädret under sommaren. Det är fler män än kvinnor som drunknar och drunkning är ofta associerat med alkoholkonsumtion.

Simkunnighet är kanske den viktigaste faktorn för en god vattensäkerhet. En annan viktig faktor är nykterhet och användande av rätt skyddsutrustning vid vattenaktivitet.

Kommunen erbjuder alla barn i grundskolan att få simundervisning. Om barnet inte klarar av att lära sig simma så får de ny utbildning året därpå.

Vattensäkerhet i kommunen uppnås genom:

- ✓ Att den enskilde använder flytväst vid aktiviteter på vatten
- ✓ Att den enskilde kan simma
- ✓ Att fastighetsägare och verksamhetsutövare ser till att det är god tillgång till livräddningsutrustning vid plaster för vattenaktivitet

Att kommunen:

- ✓ Bedriver tillsyn av säkerheten
- ✓ Bedriver simundervisning för alla elever så att de kan nå simkunnighetsmålen i läroplanen
- ✓ Tillhandahåller flytvästar och säkerhets paket för is för korttidshyrning?
- ✓ Tillhandahåller och underhåller livräddningsutrustning på kommunal mark.
- ✓ Bedriver städning av kommunala badplatser

FALLPREVENTION

Falloolyckor är den enskilt vanligaste olyckstypen som leder till sjukhusvård. 2864 fallolyckor rapporterades under 2012 inom kommunen, men mörkertalet för de utanför kommunal verksamhet är stort. Omkring 800 personer vårdas varje år på sjukhus efter fallolyckor. Mest drabbade är äldre i den egna bostaden. Även ett antal dödsfall årligen beror på fallolyckor.

I kommunen bedrivs ett fallpreventivt arbete inom äldreomsorgen. Det bedrivs även ett arbete med mer samhällsinriktad fallprevention som behandlar den offentliga inomhus- och utomhusmiljön.

Fallsäkerhet i kommunen uppnås genom:

- ✓ En god folkhälsa bland de äldre i befolkningen
- ✓ En inomhus- och utomhusmiljö där fallskador har förebyggts

Att kommunen:

- ✓ Genomför fallpreventiva insatser i särskilda boenden
- ✓ Halkbekämpar gångvägar och trottoarer särskilt intensivt vid ishalka

SUICIDPREVENTION

Suicid och suicidförsök är ett stort folkhälsoproblem där suicid är den vanligaste dödsorsaken i åldersgruppen 15 – 44 år i Sverige. Självmordstalet (antalet självmord per 100 000 invånare) bland äldre män (65+) är mer än 40 procent högre, än bland män under 65, och tre gånger så högt som bland kvinnor. Högst är självmordstalet för män över 85 år.

Varje år tar ett antal personer sitt liv i vår kommun medan antalet försök är betydligt större. Världshälsoorganisationen har satt upp målet att de nuvarande suicidtalerna ska minska med en tredjedel till år 2020. Suicidprevention bör utgå dels från ett befolkningsperspektiv och dels från ett individperspektiv.

En kommun med färre suicider och suicidförsök uppnås genom:

- ✓ Att insatser görs som främjar goda livschanser för dessa grupper.
- ✓ En minskad alkoholkonsumtion i befolkningen och i högriskgrupper för suicid
- ✓ En minskad tillgänglighet till medel och metoder för suicid
- ✓ Spridning av kunskap om evidensbaserade metoder för att minska suicid
- ✓ God kunskap om psykisk ohälsa och suicidproblematiken i befolkningen

Att kommunen:

- ✓ Fortsätter med utbildning av personal inom olika verksamheter som möter suicidala personer
- ✓ Beaktar suicidrisk vid utformning av särskilt utsatta platser i fysisk planering
- ✓ Har larmplaner för situationer då någon står i begrepp att ta sitt liv
- ✓ Genomför händelseanalyser

4. Krisberedskap

Samhällets krisberedskap består av att arbeta med att före, under och efter särskilda samhällsstörningar för att minska konsekvenserna på samhället och upprätthålla de grundläggande och samhällsviktiga funktionerna även vid en svår samhällsstörning. Verktygen för detta kan grovt delas in i förebyggande arbete med att säkerställa en kontinuitet i samhällsviktig verksamhet samt en krishanteringsförmåga när något omfattande väl händer. Det som är skyddsvärd inom det svenska krisberedskapssystemet är:

- ✓ Människors liv och hälsa
- ✓ Samhällets funktionalitet
- ✓ Grundläggande värderingar, demokrati, rättsäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter
- ✓ Miljön och ekonomiska värden
- ✓ Nationell suveränitet

Kommunen ansvarar enligt rådande lagstiftning (Lagen om extraordinära händelser för kommuner och landsting i fredstid och höjd beredskap, 2006:544) för både den kommunala verksamheten, samhällsviktig verksamhet och det geografiska området. Detta innebär att kommunen samordnar frågorna som berör krisberedskap inom kommunens geografiska område och samarbetar med andra aktörer både i den offentliga sektorn och i det privata näringslivet. Kommunen är också ansvarig för att informera kommuninvånare om det egna ansvaret vid en samhällsstörning.

För att alltid vara tillgänglig vid eventuella händelser har kommunen en tjänsteman i beredskap (TIB) som ansvarar för att kommunens ledningsorganisation kan nå dygnet runt, året runt. Det finns även ett stöd för psykiskt och socialt omhändertagande (POSOM) som kan aktiveras vid händelser där samhället påverkas och behöver stöd.

KONTINUITETSPLANERING

Att få samhällsviktiga funktioner att fungera även under en pågående kris handlar om kontinuitetsplanering. Ett viktig led i planeringen är att upptäcka sårbarheter i verksamheten som måste fungera även under svåra förhållanden. Kommunen genomför därför risk- och sårbarhetsanalyser och försöker parallellt genom kontinuitetsplanering att höja förmågan hos krisaktörer att motstå påfrestningen av en svår händelse. I detta arbete arbetar kommunen inom hela sitt geografiska område och inte endast med att stödja kommunal verksamhet. I stora drag kan

sägas att samhällsviktig verksamhet, det vill säga verksamheter med behov av vikt för människors liv och hälsa samt verksamheter viktiga för att upprätthålla samhällets grundläggande funktionalitet prioriteras att bli mer robusta och resilienta.

En kommun med minskad sårbarhet uppnås genom:

- ✓ Att alla har en grundberedskap för att tillfälliga bortfall av ström, telefoni, vatten eller annan infrastruktur
- ✓ Att de funktioner som bör anses grundläggande för samhället identifierats och att åtgärder vidtas för att höja dess förmåga till kontinuerlig verksamhet oavsett påverkan

Att kommunen:

- ✓ Etablerar trygghetspunkter som kan användas vid en samhällsstörning
- ✓ Har tydliga rutiner för ledning och stab
- ✓ Har god samverkan med andra aktörer
- ✓ Samordnar frivilliga resurser
- ✓ Informerar allmänheten om individens eget ansvar

INFORMATIONSSÄKERHET

I ett samhälle där allt är beroende av effektiv kommunikation krävs det att kommunen säkerställer att det finns förutsättningar för säker informationsdelning. Informationssäkerhet berör inte bara it system och teknik, utan även muntlig kommunikation, en medvetenhet hos personal om hur man delar information och en bedömning om vilken information som är känslig.

En stor del av vår information är mycket värdefull för oss, ibland till och med livsviktig som exempelvis information i patientjournaler och skolbetyg. Ett förtroende för att Eskilstuna kommun är en pålitlig aktör som respekterar individens och andra aktörers känsliga information är därför viktig.

En kommun med god informationssäkerhet uppnås genom:

- ✓ Att den information som behövs alltid är tillgänglig oavsett störning
- ✓ Att informationen är tillförlitlig, korrekt och inte går att manipulera
- ✓ Att informationen begränsas till de som är behöriga att ta del av den
- ✓ Att det går att följa hur och när informationen hanterats och kommunicerats

Att kommunen:

- ✓ Har en tydlig inriktning för informationssäkerhet
- ✓ Medvetandegör om informationssäkerhet till personal
- ✓ Säkerhetsklassar sina system
- ✓ Kontinuerligt håller sig uppdaterad om nya krav

KLIMATANPASSNING

Eskilstuna kommun arbetar inte bara med samhällsstörningar som bedöms sannolika att inträffa på kort sikt, utan även med långsiktiga konsekvenser av

klimatförändringar. Att bygga upp ett hållbart och tåligt samhälle som är anpassat för kommande förändringar görs bland annat genom arbete med klimatplanen och översiktsplanen.

Att ta rimlig hänsyn till olika risker när vi bygger vårt samhälle är givetvis en självklarhet. Krav på riskhänsyn finns bland annat i *plan- och bygglagen (1987:10)* och som en del i kommunens risk- och sårbarhetsarbete. Översvämningar, skyfall, ras, skred och stormar är exempel på händelser som kan komma att ha stor inverkan på samhället.

En klimatanpassad kommun uppnås genom:

- ✓ Att beakta översvänningskarteringar vid byggnationer och större projekt
- ✓ Att kartlägga beroenden så som exempelvis inom livsmedelskedjan
- ✓ Att planera för hållbara och alternativa resurser
- ✓ Ökad kunskap om risker hos planerare, projektörer och entreprenörer
- ✓ Att återkommande riskbedömningar och analyser genomförs

Att kommunen:

- ✓ Tar hänsyn till risker i såväl plan- som bygglovsprocessen
- ✓ Genomför översvännings- och ras/skredstudier i kommunen
- ✓ Identifierar alla aktörer som är inblandade i arbetet med klimatanpassning
- ✓ Arbetar för att förstå långsiktiga klimatförändringar och hur konsekvenserna av dessa kan bemötas

KRISLEDNING

Eskilstuna kommun aktiverar delar av krisledningsorganisationen några gånger per år, i samband med vädervarningar eller andra händelser som kan utvecklas till kriser. Varje förvaltning ansvarar inom sitt verksamhetsområde för att respektive förvaltning fungerar, men trygghets och säkerhetsenheten har en särskild roll att samordna och bevaka utifrån kommande riskbilder, som till exempel väderhändelser, smittsamma sjukdomar, antagonistiska hot eller social oro. Vid händelser som påverkar olika delar av kommunal verksamhet, eller då det finns ett stort behov av samverkan och information till andra aktörer aktiveras krisledningsorganisationen.

För mer information om kommunens krisledning se Krisledningsplanen för Eskilstuna kommunkoncern.

En kommun med god krisledningsförmåga uppnås genom:

- ✓ Att en fungerande omvärldsanalys och larmmottagning ser till att potentiella risker bedöms
- ✓ Att den som ansvarar för den dagliga verksamheten under normala förhållanden också gör det i en krissituation
- ✓ Samordning och att en samlad lägesbild finns i hela organisationen och det geografiska området

Att kommunen:

- ✓ Har en tydlig larmväg och alltid är nåbar
- ✓ Har en tydlig lednings och stabsmetodik
- ✓ Arbetar med kriskommunikation som når ut till alla medborgare
- ✓ Samverkar med andra berörda aktörer
- ✓ Kan ta emot hjälp ifrån andra aktörer vid behov

KRISSTÖD

Eskilstuna kommun arbetar aktivt för att alla invånare ska må bra och vid behov få krisstöd. Kommunens målsättning med sitt krisstöd, som innefattar psykiskt och socialt omhändertagande och stöd (POSOM) är att förebygga psykisk ohälsa genom att erbjuda och organisera krisstöd i akuta situationer. För dagligt stöd finns Socialjouren, likväl som landstingets vård via PKL grupper. Kommunens krisstöd aktiveras när det är händelser som inte täcks av ordinarie verksamhet, kräver samordning av skyndsamma åtgärder och när det finns risk för social oro.

Kommunen medverkar vid planering och utbildning i samhället för att bygga upp nätverk och resurspersoner representerar olika grupper och kompetenser i samhället för ett flexibelt och mångsidigt stöd.

En kommun med bra omhändertagande vid kriser uppnås genom:

- ✓ Att drabbade får stöd av anhöriga, skolpersonal, arbetskamrater, arbetsgivare, frivilliga organisationer, trossamfund och vårdinrättningar
- ✓ Att arbetsgivare och verksamhetsansvariga i förväg planerar för omhändertagande vid kriser och har etablerade kontakter med företagshälsovård och andra liknande resurser

Att kommunen:

- ✓ Är ett tydligt stöd för drabbade
- ✓ Snabbt kan mobilisera resurser för att ge stöd
- ✓ Samordnar behov av krisstöd vid omfattande händelser
- ✓ Upprättar informations- och stödcentrum samt samverkar med de övriga organisationer som berörs av en svår händelse

HÖJD BEREDSKAP

Kommunen har ett geografiskt områdesansvar som gäller både i fredstid och vid höjd beredskap. Höjd beredskap är antingen skärpt eller högsta beredskap.

Regeringen får besluta om höjd beredskap när:

- Sverige är i krig
- Sverige är i krigsfara
- Det råder utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utomlands
- Sverige har varit i krig, eller i krigsfara

Eskilstuna kommun arbetar främst med de samhällsstörningar som kan uppkomma i fredstid, men har byggt sin förmåga så att den även skall gå att använda vid höjd beredskap. Den viktigaste uppgiften för Eskilstuna kommun är att hålla sina

invånare kontinuerligt informerade. Utöver detta har kommunen även ansvar att stödja försvarsmakten, rapportera till utpekade myndigheter och samordna aktörer inom det geografiska området.

En kommun med bra förmåga till höjd beredskap uppnås genom:

- ✓ Att invånare får information om händelsen och är kontinuerligt uppdaterade
- ✓ Att det finns ett gott samarbete med näringslivet och privata aktörer om det skulle krävas skyndsamma samordningsinsatser, exempelvis gällande ransonering
- ✓ Att kommunen har fastställda rutiner för att rapportera om beredskapsläget till utpekade myndigheter

Att kommunen:

- ✓ Säkerställer att VMA (viktigt meddelande till allmänheten) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls
- ✓ Har en krisledning med grundläggande kunskaper om kommunens uppgifter vid höjd beredskap